



جمهوری اسلامی ایران  
مجلس شورای اسلامی  
رئیس

برس

شماره: ۶۰۹/۴۰۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۱/۱۵

پوست:

دیپرفخانه شورای نگهبان	
شماره ثبت:	۹۵/۱۰/۱۲۱
تاریخ ثبت:	۱۳۹۵/۱۱/۱۵
کد پرونده:	
ساعت ورود:	

حضرت آیت الله احمد جنتی

دیپیر محترم شورای نگهبان

در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران لایحه حمایت از حقوق معلولان که با عنوان لایحه حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود و طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در جلسه روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۰ کمیسیون مشترک لایحه حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی تصویب و در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ مجلس با اجرای آزمایشی آن به مدت پنج سال موافقت گردیده است، به پیوست ارسال می گردد.

لد  
علی لاریجانی



## لایحه حمایت از حقوق معلولان

### فصل اول - کلیات

ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در این قانون در معانی مشروح زیر به کار می رود:

الف- فرد معلول: شخصی که براساس طبقه بندی های بین المللی انواع معلولیت سازمان بهداشت جهانی با تأیید کمیسیون پزشکی - توانبخشی تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت سازمان بهزیستی کشور، در اثر اختلال و آسیب جسمی، حسی، ذهنی، روانی و یا توأم با محدودیت قابل توجه و مستمر در فعالیت های روزمره زندگی و مشارکت اجتماعی مواجه است.

تبصره- چگونگی تشکیل کمیسیون های پزشکی - توانبخشی تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت و صدور کارت معلولیت برای فرد معلول، براساس آیین نامه ای است که ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ب- وزارت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

پ- سازمان: سازمان بهزیستی کشور

ت- دستگاه های مشمول: دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸، قوه قضائیه، قوه مقننه، مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای نگهبان و سازمان ها و مؤسسات وابسته و تابعه آنها و کلیه سازمان ها و شرکتهایی که به نحوی از انحاء از بودجه عمومی دولت استفاده می کنند و یا قسمتی از بودجه آنها توسط دولت تأمین می گردد.

## فصل دوم- مناسب سازی، دسترس پذیری و تردد و تحرک

### ماده ۲-

الف- شهرداری‌ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمان موظفند از صدور پروانه احداث، بازسازی، تغییر کاربری، سایر تغییرات و پایان کار برای ساختمان‌ها و اماکن با کاربری عمومی از جمله تجاری، اداری، درمانی، مراقبتی و آموزشی که ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری مصوب برای افراد معلول را رعایت نکرده باشند، خودداری نمایند.

ب- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، وزارتخانه‌ها و سایر نهادهای دولتی و یا عمومی موظفند در طراحی، نظارت، اجراء، مناسب سازی، بهره برداری از ساختمان‌ها، محیط آنها و فضاهای باز عمومی از جمله معابر و بوستان‌ها و همچنین صدور پروانه‌های مربوطه ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری مصوب برای افراد معلول را رعایت نمایند.

تبصره- آیین نامه اجرائی این ماده ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت راه و شهرسازی با مشارکت وزارت کشور، سازمان و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۳- وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، کشور و شهرداری‌ها موظفند حسب مورد نسبت به مناسب سازی و دسترس پذیری کلیه پایانه‌ها، ایستگاهها، تأسیسات سامانه‌ها و ناوگان حمل و نقل درون شهری و برون شهری از جمله مترو منطبق با ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول، مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری اقدام نمایند و امکان بهره مندی این افراد از ناوگان حمل و نقل زمینی، دریایی و هوایی را فراهم نموده و کارکنان خود را جهت همیاری علمی و صحیح با مسافران دارای معلولیت، آموزش دهند.

تبصره ۱- شهرداری‌ها مکلفند جهت امکان دسترسی افراد دارای معلولیت‌های متوسط به بالا، سامانه‌های حمل و نقل ویژه افراد معلول را با

تجهیز ناوگان خودروهایی مناسب‌سازی شده ایجاد نمایند. دولت مکلف است در تشکیل این سامانه‌ها به شهرداری‌های فاقد اعتبارات لازم، کمک نماید.

تبصره ۲- استفاده افراد دارای معلولیت‌های شدید به بالا به اتفاق یک همراه از سامانه‌های حمل و نقل ریلی و اتوبوسرانی درون‌شهری دولتی و عمومی رایگان می‌باشد و استفاده این افراد به اتفاق یک همراه از سامانه‌های برون‌شهری ریلی، هوایی و دریایی دولتی، عمومی و غیردولتی نیم‌بها است.

وزارت مکلف است جهت اجرای این ماده نسبت به پیش‌بینی اعتبارات لازم در لوایح بودجه سالانه اقدام نماید.

تبصره ۳- آیین‌نامه اجرائی این ماده ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارت کشور، سازمان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

### فصل سوم- خدمات بهداشتی، درمانی و توانبخشی

ماده ۴- وزارت مکلف است پوشش بیمه سلامت و بیمه تکمیلی افراد دارای معلولیت متوسط به بالای نیازمند تحت پوشش سازمان را به گونه‌ای تأمین نماید که شامل خدمات توانبخشی- پزشکی مورد نیاز این افراد باشد.

تبصره- با تحت پوشش قرار گرفتن هزینه‌های مشاوره و آزمایش‌های ژنتیک برای افراد معلول و بیماران مبتلا به اختلالات ژنتیکی، انجام این موارد در افراد فوق‌الذکر قبل از ازدواج اجباری است.

ماده ۵- سازمان مکلف است با اولویت حمایت از نگهداری و مراقبت از افراد معلول به‌ویژه افراد دارای معلولیت‌های اعصاب و روان، کم‌توانان ذهنی، جسمی- حرکتی و حسی شدید به بالا، سالمندان ناتوان و افراد دچار معلولیت‌های چندگانه در کانون خانواده اقدامات زیر را انجام دهد:

الف- ارائه خدمات مشاوره‌ای و مددکاری به خانواده‌های افراد دارای معلولیت، سالمندان ناتوان و بیماران روانی مزمن، پرداخت کمک‌هزینه نگهداری و حق پرستاری در موارد معلولیت‌های شدید به بالا

ب- تأمین خدمات توانبخشی اعم از پزشکی، آموزشی، مراقبتی، حرفه‌ای و اجتماعی مورد نیاز افراد معلول، سالمندان ناتوان و بیماران روانی مزمن از طریق اعطای مجوز، نظارت، پرداخت یارانه و تسهیلات اعتباری به مراکز غیردولتی

پ- تأمین تجهیزات و وسایل کمک‌توانبخشی و بهداشتی استاندارد مورد نیاز افراد دارای معلولیت

ت- گسترش کارگاههای آموزشی، حمایتی و تولیدی افراد معلول و ارائه خدمات توانبخشی حرفه‌ای برای آنان جهت توانمندسازی جامعه هدف با همکاری سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و نهادهای غیردولتی

تبصره ۱- میزان کمک‌هزینه (یارانه) پرداختی سازمان به مراکز غیردولتی بابت نگهداری، خدمات توانبخشی آموزشی، حرفه‌آموزی، کارگاههای تولیدی حمایتی معلولان، سالمندان ناتوان و بیماران روانی مزمن همه‌ساله با در نظر گرفتن هشتاد درصد (۸۰٪) نرخ تمام‌شده خدمات و تورم سالانه قبل از ارسال لایحه بودجه به مجلس شورای اسلامی توسط کمیسیون متشکل از سازمان، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و نمایندگان بخش غیردولتی تعیین و در بودجه سنواتی سال آینده سازمان منظور می‌شود و از ابتدای فروردین‌ماه قابل اجراء می‌باشد.

تبصره ۲- میزان کمک‌هزینه نگهداری و حق پرستاری افراد دارای معلولیت شدید به بالا، سالمندان ناتوان و بیماران روانی مزمن همه‌ساله با در نظر گرفتن سی درصد (۳۰٪) نرخ تمام‌شده خدمات و تورم سالانه قبل از ارسال لایحه بودجه به مجلس شورای اسلامی توسط کمیسیون متشکل از سازمان و

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تعیین و در بودجه سنواتی سال آینده سازمان منظور می‌شود و از ابتدای فروردین ماه قابل اجراء است.

### فصل چهارم - امور ورزشی، فرهنگی، هنری و آموزشی

ماده ۶- استفاده افراد دارای معلولیت متوسط به بالا با ارائه کارت شناسایی صادره سازمان از مراکز، تأسیسات و خدمات ورزشی دستگاههای دولتی و شهرداری‌های کشور با اولویت کارکنان متبوع، رایگان است.

ماده ۷- افراد معلول نیازمند واجد شرایط در سنین مختلف می‌توانند با ارائه کارت شناسایی صادره به وسیله سازمان از آموزش عالی رایگان در تمام مقاطع تحصیلی در واحدهای آموزشی تابعه وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مراکز مهارت‌آموزی و نیز دانشگاه آزاد اسلامی و سایر مراکز آموزش عالی غیردولتی بهره‌مند گردند.

تبصره- آیین‌نامه اجرائی این ماده ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

### فصل پنجم - کارآفرینی و اشتغال

ماده ۸- وزارت مکلف است در قالب اعتبارات مصوب سازمان، صندوق فرصتهای شغلی افراد معلول تحت پوشش را ایجاد کند و اساسنامه آن را ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران برساند.

ماده ۹- کارفرمایان بخش غیردولتی که افراد معلول جویای کار را در مراکز کسب و کار خود استخدام کنند، با رعایت شرایط زیر از یارانه حقوق و دستمزد افراد معلول شاغل استفاده می کنند:

الف- مدت قرارداد استخدامی کارفرما با فرد معلول شاغل حداقل یک سال باشد.

ب- حقوق و دستمزد فرد معلول شاغل براساس مصوبات شورای عالی کار و سایر قوانین و مقررات مربوط از سوی کارفرما پرداخت شود.

پ- سایر مزایای قانونی تصریح شده در قانون کار (مزایای رفاهی کارگران) به فرد معلول شاغل پرداخت شود.

تبصره ۱- منظور از یارانه حقوق و دستمزد عبارت است از پرداخت حداقل سی درصد (۳۰٪) تا حداکثر پنجاه درصد (۵۰٪) حقوق و دستمزد ماهانه فرد معلول شاغل با توجه به نوع معلولیت از محل برنامه اعتباراتی که ذیل ردیف اعتباری وزارت در قوانین بودجه سنواتی درج می گردد.

تبصره ۲- یارانه حقوق و دستمزد برای هر فرد معلول شاغل در بخش مزدبگیری غیردولتی، به شرط اشتغال آن فرد به مدت پنج سال در مرکز کسب و کار مربوطه، قابل پرداخت می باشد.

تبصره ۳- دولت مکلف است بخشی از این یارانه را در قالب کسر از مالیات بردرآمد کارفرما پرداخت کند و نحوه پرداخت مابقی یارانه مذکور به کارفرمایان را در آیین نامه اجرائی این قانون پیش بینی نماید.

تبصره ۴- دولت می تواند مابقی یارانه فوق را با مطالبات بیمه و مالیات خود از کارفرمایان به نحو مقتضی تهاتر نماید.

تبصره ۵- آیین نامه اجرائی این ماده ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت با همکاری سازمان تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۱۰- کارفرمایانی که در مراکز کسب و کار خود، افراد معلول جویای کار را استخدام نمایند، مشروط بر آنکه مدت قرارداد استخدامی آنان با فرد مذکور حداقل یکسال باشد با توجه به تعداد افراد معلولی که استخدام کرده‌اند از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایی در قبال افراد معلول جذب شده معافند، همچنین افراد دارای معلولیتی که به صورت خوداشتغالی یا در کارگاههای پشتیبان اشتغال خانگی مشغول به کار می‌باشند حسب مورد از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما یا خویش فرما معاف می‌شوند. حق بیمه سهم کارفرمایی یا خویش فرمایی این گونه افراد توسط دولت تأمین و پرداخت می‌شود.

تبصره ۱- پنجاه درصد (۵۰٪) حق بیمه سهم کارفرما یا خویش فرمای افرادی که در مراکز توانبخشی غیردولتی معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن مشغول به کار می‌باشند مشمول معافیت است.

تبصره ۲- پرداخت حقوق و مزایای کارکنان مراکز توانبخشی غیردولتی معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن براساس قانون کار منوط به پرداخت یارانه براساس هشتاد درصد (۸۰٪) قیمت تمام شده خدمات از سوی دولت به مراکز مذکور است.

تبصره ۳- آیین نامه اجرائی این ماده ظرف مدت سه ماه پس از تاریخ ابلاغ این قانون توسط وزارت با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۱- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور مکلف است رأساً یا با جلب مشارکت بخش غیردولتی، اقدام به پذیرش کارآموزان دارای معلولیت نماید و از طریق مناسب سازی و توسعه مراکز موجود و یا تأسیس آموزشگاهها و مراکز آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای افراد معلول اقدام کند و ضمن ارائه حمایت‌های لازم و تأمین تجهیزات تخصصی مهارت آموزی متناسب با شرایط



کارآموزان دارای معلولیت، یارانه آموزش این افراد را در بودجه سنواتی خود منظور و پرداخت نماید.

همچنین این سازمان مکلف است به منظور تأمین کیفیت و بازدهی مطلوب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای افراد معلول، با أخذ مشاوره‌های تخصصی سازمان و سازمان آموزش و پرورش استثنائی کشور، استانداردها و نظام‌نامه جامع آموزش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای کارآموزان دارای معلولیت را تدوین کند و به مراکز موضوع این ماده ابلاغ نماید.

ماده ۱۲- دولت مکلف است سه درصد (۳٪) از کل استخدام‌های خود را با هماهنگی سازمان به افراد معلول واجد شرایط اختصاص دهد.

تبصره ۱- سقف سنی تعیین شده واجدان شرایط استخدام برای افراد دارای معلولیت تا پنج سال افزایش می‌یابد.

تبصره ۲- تمامی افراد معلول شاغل در دستگاههای مشمول این قانون و بخش غیردولتی می‌توانند به شرط داشتن حداقل پانزده سال تمام سابقه خدمت و یا پرداخت حق بیمه، براساس درخواست کتبی آنان و تصویب صندوق بازنشستگی یا سازمان حسب مورد، بدون شرط سنی، با افزودن سنوات خدمت ارفاقی، به مدت خدمات آنان، بدون پرداخت کسور و فقط از لحاظ احتساب حقوق بازنشستگی، بازنشسته شوند.

خدمت زائد بر سی سال این افراد قابل محاسبه نیست و در تعیین حقوق بازنشستگی آنان، آخرین حقوق قبل از بازنشستگی مبنای محاسبه قرار می‌گیرد و متناسب با مجموع سنوات خدمت یا پرداخت حق بیمه و سنوات ارفاقی است.

تبصره ۳- میزان سنوات خدمت ارفاقی موضوع این ماده برای افراد دارای معلولیت خفیف، متوسط، شدید و خیلی شدید به ترتیب دو، چهار، هفت و ده سال است که توسط سازمان تعیین می‌شود و جهت اجراء به دستگاه یا صندوق مربوطه اعلام می‌گردد.

تبصره ۴- آیین‌نامه اجرائی این ماده ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت، سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

### فصل ششم - مسکن

ماده ۱۳- وزارت راه و شهرسازی و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی مکلفند متناسب با ارائه تسهیلات و اقدامات حمایتی از سازندگان واحدهای مسکونی اعم از انبوه‌سازان، تعاونی‌ها و بخش خصوصی، تعهد لازم برای اختصاص حداقل ده درصد (۱۰٪) واحدهای مسکونی احداثی به افراد معلول فاقد مسکن با اولویت زوجهای دارای معلولیت با معرفی سازمان را به صورت ارزان‌قیمت با احتساب مصالح بدون دستمزد، قابل دسترسی و مناسب‌سازی شده از سازندگان مذکور اخذ و بر اجرای آن نظارت نمایند.

تبصره ۱- نظام بانکی کشور مکلف است تسهیلات اعتباری بلندمدت مسکن حمایتی موضوع این ماده را برای یک‌بار با نرخ سود ترجیحی تأمین کند و به افراد معلول تحت پوشش سازمان و یا تعاونی‌ها و مؤسسات خیریه مورد تأیید سازمان اختصاص دهد.

تبصره ۲- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعتبار مورد نیاز جهت پرداخت مابه‌التفاوت نرخ سود چهاردرصد (۴٪) و نرخ سود مصوب نظام بانکی را براساس مطالبه سالانه بانک مرکزی در قانون بودجه سالانه منظور می‌نماید.

تبصره ۳- کمک بلاعوض دولت جهت ساخت مسکن افراد معلول، تا سقف یکصد میلیون ریال است و هر ساله براساس تورم اعلام‌شده بانک مرکزی افزایش می‌یابد.

تبصره ۴- کمک سازمان جهت اجاره مسکن افراد معلول فاقد مسکن که قادر به ساخت یا خرید مسکن نیستند تا سقف دویست میلیون ریال است و هر ساله براساس تورم اعلام شده بانک مرکزی افزایش می یابد.

ماده ۱۴- سازمان ملی زمین و مسکن موظف است زمین مورد نیاز احداث واحدهای مسکونی افراد معلول فاقد مسکن و مراکز توانبخشی غیردولتی را که با مجوز سازمان در راستای اهداف توانبخشی آموزشی، حرفه آموزی و مراقبتی فعالیت می کنند را از اراضی موجود به صورت رایگان در اختیار افراد مذکور و مراکز توانبخشی غیردولتی یا تعاونی ها و مؤسسات خیریه ای که برای آنان مسکن احداث می نمایند، قرار دهد.

ماده ۱۵- افراد معلول و مراکز توانبخشی غیردولتی که با مجوز سازمان در راستای اهداف توانبخشی آموزشی، حرفه آموزی و مراقبتی فعالیت می کنند از پرداخت هزینه های صدور پروانه ساختمانی، آماده سازی زمین، عوارض نوسازی و همچنین حق انشعابات آب، برق، گاز و دفع فاضلاب منطبق با الگوی مسکن مصوب شهری یا منطقه معاف می باشند.

تبصره ۱- استفاده از تسهیلات موضوع این ماده صرفاً برای یک واحد مسکونی مجاز است.

تبصره ۲- وزارت و سایر دستگاههای اجرائی ذی ربط موظفند اعتبار مورد نیاز موضوع این ماده را هر ساله به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اعلام نمایند تا در لوایح بودجه سالانه پیش بینی شود.

### فصل هفتم- فرهنگ سازی و ارتقای آگاهی های عمومی

ماده ۱۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، شهرداری ها و سایر سازمان ها و نهادهای دارنده سالنهای نمایش فیلم و امکانات تبلیغی، مکلفند بدون أخذ هزینه، امکان نمایش تیزرهای آموزشی، تبلیغات

تابلوهای شهری، درگاه (پورتال)ها، نقاشی‌های دیواری و... مورد تأیید سازمان را در خصوص حقوق افراد معلول و چگونگی تعامل با این افراد فراهم آورند.

**ماده ۱۷-** سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران مکلف است با مشارکت سایر دستگاه‌های ذی‌ربط حداقل دو ساعت از برنامه‌های خود را در هفته در زمان مناسب و از شبکه‌های ملی و بین‌المللی به برنامه‌های سازمان و آشنایی مردم با توانمندی‌های افراد معلول اختصاص دهد و همچنین مسائل مربوط به افراد معلول را به صورت عام مطرح نماید و نسبت به زیرنویسی فیلمها و برنامه‌های شبکه‌های مختلف سیما، استفاده از رابط ناشنویان و نیز پخش توصیف شنیداری فیلمها جهت افراد نابینا در برخی از برنامه‌ها اقدام نماید. تبصره- ساعت پخش برنامه‌های فوق‌الذکر سالانه ده درصد (۱۰٪) افزایش می‌یابد.

**ماده ۱۸-** تمامی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرائی موضوع این قانون مکلفند کارکنان خود را جهت تعامل صحیح با شهروندان معلول و ارائه خدمات بهینه به آنان با پیش‌بینی بودجه لازم و با أخذ مشاوره‌های تخصصی از سازمان و تشکلهای مردم‌نهاد معلولان در قالب برنامه‌های آموزش ضمن خدمت، آموزش دهند.

### فصل هشتم - حمایت‌های قضائی و تسهیلات مالیاتی

**ماده ۱۹-** مراجع قضائی مکلفند هنگام نصب قیم برای افراد کم‌توان ذهنی و مبتلایان به بیماری‌های روانی مزمن نظر سازمان را أخذ کنند. در مواردی که فرد واجد شرایطی برای پذیرش قیومیت وجود نداشته باشد یا این سمت را نپذیرد دادگاه مکلف است سازمان را به‌عنوان قیم تعیین کند. داشتن قیم برای سایر گروه‌های معلول الزامی نیست و منوط به نظر آنان می‌باشد.

**ماده ۲۰-** سازمان مکلف است مطابق درخواست فرد معلول یا قییم وی حسب مورد، در پرونده‌هایی که به تشخیص سازمان حق فرد معلول به دلیل معلولیت مورد تعرض قرار گرفته یا چنین ادعایی مطرح است، در دادگاه مربوط شرکت کند و با رعایت ماده (۳۲) قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب (در امور مدنی) مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن به عنوان نماینده فرد معلول محسوب می‌شود.

تبصره- سازمان موظف است جهت احیای حقوق افراد ناشنوا، هنگام حضور آنان در دادگاهها و سایر مراکز دادرسی، فردی را به عنوان رابط در اختیار آنان قرار دهد.

**ماده ۲۱-** کانون وکلای دادگستری و مرکز مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه مکلفند علاوه بر الزامات مندرج در قوانین مربوط، موارد استفاده افراد معلول از وکیل معاضدتی را به کلیه پرونده‌های مطروحه این گونه افراد در مراجع قضائی یا شبه قضائی تعمیم دهند.

**ماده ۲۲-** صددرصد (۱۰۰٪) هزینه‌های پرداخت شده توسط اشخاص حقیقی و حقوقی در جهت احداث و تجهیز و توسعه و مناسب سازی کلیه مراکز توانبخشی، نگهداری و مراقبتی، حرفه آموزی، آموزشی، کارآفرینی، رفاهی و مسکن مورد نیاز افراد معلول که مجوز فعالیت از سازمان را کسب نموده‌اند، با تأیید سازمان قابل کسر از اصل مالیات می‌باشد.

آیین نامه اجرائی این ماده با همکاری سازمان و سازمان امور مالیاتی کشور ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

**ماده ۲۳-** صددرصد (۱۰۰٪) حقوق و مزایا یا دستمزد و درآمد مشمول مالیات افراد دارای معلولیت شدید به بالای شاغل در بخش دولتی و غیردولتی و پنجاه درصد (۵۰٪) حقوق و مزایا یا دستمزد و درآمد مشمول مالیات یکی از

والدین افراد دارای معلولیت شدید به بالا مادامی که مسئولیت پرداخت هزینه‌های مترتب بر معلولیت فرد بر عهده والدین است از پرداخت مالیات معاف است. تأییدیه لازم از سوی سازمان صادر می‌شود.

تبصره - آیین‌نامه اجرائی این ماده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

#### فصل نهم - معیشت و حمایت‌های اداری و استخدامی

ماده ۲۴ - دولت موظف است کمک‌هزینه معیشت افراد دارای معلولیت‌های شدید به بالای فاقد شغل و درآمد را به میزان حداقل دستمزد سالانه تعیین و اعتبارات لازم را در بودجه سالانه کل کشور منظور نماید تا از طریق سازمان به افراد یادشده پرداخت شود.

بانوان کارمند دارای معلولیت شدید به بالا، بانوان کارمند دارای همسر با معلولیت شدید به بالا یا دارای فرزند معلول شدید به بالا به شرط نگهداری فرد معلول در منزل به تأیید سازمان، از تسهیلات مقرر در قانون نحوه اجرای قانون مربوط به خدمت نیمه‌وقت بانوان مصوب ۱۳۶۴/۱/۱۸ با استفاده از حقوق و مزایای کامل بهره‌مند می‌شوند و در صورتی که فرزند دارای معلولیت شدید به بالا فاقد مادر باشد، پدر یا سرپرست قانونی وی و شاغلان مرد دارای همسر با معلولیت شدید به بالا به شرط نگهداری فرد معلول در منزل به تأیید سازمان، با یک‌چهارم کسر ساعات کار هفتگی از حقوق و مزایای کامل استفاده می‌کنند.

تبصره - معلولان ذهنی متوسط نیز از امتیازات این ماده بهره‌مند می‌شوند.

ماده ۲۵ - دستگاههای مشمول مکلفند ساعات کار روزانه شاغلان دارای معلولیت‌های شدید به بالا را با تأیید سازمان به مدت دو ساعت در روز کاهش دهند.

ماده ۲۶- یکی از فرزندان والدینی که معلول بوده (هر دو یا یکی از آنها) و یا حداقل دو نفر از فرزندان آنها معلول باشند و در منزل نگهداری شوند از انجام خدمت و وظیفه عمومی معاف می‌گردد.

تبصره ۱- همسرانی که زن معلول خود را سرپرستی می‌نمایند مادامی که سرپرستی همسر معلول را بر عهده داشته باشند از انجام خدمت و وظیفه عمومی معاف می‌گردند.

تبصره ۲- آیین‌نامه اجرائی این ماده توسط سازمان با همکاری سازمان وظیفه عمومی با تأیید ستاد فرماندهی کل قوا تا سه ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه می‌گردد.

ماده ۲۷- مرکز آمار ایران مکلف است با أخذ معیارها و شاخصهای تخصصی سازمان در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن به نحوی برنامه‌ریزی نماید که جمعیت افراد دارای معلولیت به تفکیک نوع معلولیت مشخص گردد.

آمار و اطلاعات تخصصی استخراج‌شده جهت برنامه‌ریزی‌های لازم در مدیریت امور افراد دارای معلولیت در اختیار سازمان‌های ذی‌ربط قرار می‌گیرد.

ماده ۲۸- مدیران کل سازمان‌های بهزیستی استان‌ها مکلفند در جلسات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و گروه‌های کاری آن به‌عنوان عضو شرکت نمایند.

تبصره- به‌منظور کمک به اشتغال معلولان، رئیس سازمان مجاز است در جلسات شورای عالی اشتغال شرکت نماید.

## فصل دهم- نظارت و منابع مالی

ماده ۲۹- به‌منظور شفاف‌سازی منابع مالی اختصاص‌یافته برای اجرای این قانون و حمایت از افراد معلول، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور



مكلف است نسبت به ایجاد ردیف اعتباری ذیل فصل رفاه اجتماعی وزارت متناسب با عناوین فصول این قانون در لوایح بودجه سنواتی اقدام نماید.

ماده ۳۰- در راستای تحقق مفاد این قانون و قانون تصویب کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت مصوب ۱۳۸۷/۹/۱۳ که با تصویب مجلس شورای اسلامی از اعتبار قوانین داخلی کشور برخوردار شده است و نیز به منظور تحقق سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کلان در امور افراد دارای معلولیت، انجام هماهنگی‌های ضروری میان‌بخشی در امر بهبود سطح و کیفیت زندگی شهروندان دارای معلولیت و با هدف نهائی اعمال نظارت عالی بر حسن اجرای کلیه قوانین معطوف به افراد دارای معلولیت یا اثرگذار بر زندگی آنان، شورای عالی هماهنگی و نظارت بر اجرای قانون حمایت از حقوق معلولان با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

- معاون اول رئیس‌جمهور (رئیس شورا)
- وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی (دبیر شورا)
- رئیس سازمان بهزیستی کشور
- وزیر راه و شهرسازی
- وزیر آموزش و پرورش
- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری
- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- وزیر صنعت، معدن و تجارت
- وزیر کشور
- وزیر ورزش و جوانان
- سایر وزرا و مسؤولان مدعو متناسب با موضوع کار شورا حسب مورد
- رؤسای کمیسیون‌های بهداشت و درمان و اجتماعی مجلس شورای اسلامی به‌طور ثابت و سایر کمیسیون‌ها بر حسب موضوع



- رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
- رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
- نماینده تام‌الاختیار رئیس قوه قضائیه
- رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران
- پنج نفر از نمایندگان افراد دارای معلولیت کشور به انتخاب شبکه‌های ملی تشکلهای مردم‌نهاد بر حسب گروههای اصلی افراد دارای معلولیت کشور
- سه نفر از کارشناسان برجسته امور افراد دارای معلولیت کشور با معرفی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- نماینده انجمن عالی مراکز غیردولتی توانبخشی
- تبصره ۱- دبیرخانه این شورا در سازمان بهزیستی کشور تشکیل می‌شود.
- تبصره ۲- جلسات شورا حداقل سالی دوبار باید تشکیل گردد.
- ماده ۳۱- با لازم‌الاجراء شدن این قانون، قانون جامع حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶ نسخ می‌شود.

لایحه فوق مشتمل بر سی و یک ماده و سی و شش تبصره در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۰ کمیسیون مشترک لایحه حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت مجلس شورای اسلامی طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی به تصویب رسید و مجلس در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ هجدهم اسفندماه یکهزار و سیصد و نود و چهار با اجرای آزمایشی آن به مدت پنج‌سال موافقت نمود. ب

علی لاریجانی